

הטלת עונשים כספיים במסגרת הליך פלילי

במסגרת ההליך הפלילי נקבע על הנאשם עונש בגין ביצוע עבירה. הטלת קנס כספי מהווה את אחד מאמצעי הענישה בישראל ובעיקר עבור עבירות קלות. בשורות הבאות עו"ד אסף דוק מסביר מה משמעותו של הקנס הכספי, כיצד נקבע שיעורו, מה נגזר על נאשם במידה ולא עמד במועד תשלום הקנס, ההבדל בין קנס כספי לבין פיצוי כספי ומהו צו חילוט.

הטלת קנס כספי, שמהווה אמצעי ענישה מקובל, יכול להיות עונש נוסף עבור האדם שביצע את הפשע. במידה והנאשם השתמש ברכוש מסוים בכדי לבצע עבירה פלילית או שמא השיג את הרכוש בדרך שאסורה על פי החוק – המדינה רשאית לחלט את רכוש זה לטובתה. על פי חוק העונשין, קנס כספי שמוטל על מבצע העבירה במסגרת ההליך הפלילי משולם לקופת המדינה.

מה משמעותו של הקנס הכספי?

הטענה העומדת מאחורי הטלת קנס כספי בהליך פלילי הינה כי פגיעה בכיסו של מבצע העבירה מהווה פיצוי למדינה. זאת בשל פגיעה כלכלית בקופת המדינה הנגרמת בשל ניהול ההליך הפלילי ובעקבות ביצוע העבירה.

כיצד נקבע שיעורו של הקנס?

שיעורו של הקנס נקבע במסגרת הטיעונים לעונש דרך בית המשפט או דרך הסכם בין הצדדים. הקנס נקבע על סמך כמה פרמטרים, בהם נמנים מידת הפגיעה, הערך חברתי שנפגע כתוצאה מביצוע העבירה, נסיבות שקשורות לביצוע העבירה, איזו מדיניות ענישה נהוגה ומהו מצבו הכלכלי של הנאשם.

האם ניתן להמיר את הענישה הכספית במאסר?

במידה והנאשם לא יכול או מסוגל לעמוד בקנס הכספי שהוטל עליו, הוא יכול לבחור בתקופת מאסר שנקבעת בגזר הדין. תקופת המאסר המקסימלית היא עד שלוש שנות מאסר. תקופה זו לא תעלה על תקופת המאסר המרבית בחוק שנקבעה לאותה עבירה. יש לציין כי לנאשם ניתנת זכות שימוע לפני הפעלתה של תקופת המאסר, כלומר היא איננה מופעלת באופן אוטומטי.

כיצד החוק מתייחס לקנס כספי שלא משולם במועד?

במידה ונקנסת יש להקפיד לשלם את הקנס במועדו, שכן במידה וקנס כספי לא משולם במועד על הנאשם מתווספת ריבית של 50% מהקנס המקורי. במידה והנאשם ממשיך לא לשלם, הוא יקבל מספר התרעות, ולאחריהן, המרכז לגביית הקנסות יוציא בקשה לפקודת מאסר. הפקודה תצא לפועל לאחר הצגת גרסתו של הנאשם לאי התשלום.

נהוג שתשלום סכום הקנס כפי שנקבע בבית המשפט, מהווה תנאי לשחרורו של אסיר ברישיון. כך, וועדת השחרורים לא תענה לבקשת אסיר שלא שילם את הקנס שנגזר עליו ולא תאפשר לו שחרור מוקדם. הדבר נוגע גם לתשלום הפיצויים הכספיים שהאסיר חייב בהם.

מה ההבדל בין קנס כספי לבין פיצוי כספי?

בשונה מהקנס הכספי אשר משולם לקופת המדינה, הפיצוי הכספי משולם לנפגע העבירה. על פי סעיפים 77 ו-78 בחוק העונשין, הפיצוי הכספי שמוטל על נאשם כחלק מהענישה הפלילית, ניתן לנפגע העבירה היכול להיות אדם פרטי או תאגיד.

האם הענישה הכלכלית כוללת אמצעים נוספים?

בשנים האחרונות בתי המשפט החלו לבצע אכיפה כלכלית באמצעות צו חילוט. הצו מאפשר למדינה לשלול בקביעות מהנאשם רכוש שנתפס במהלך מעצרו או חקירתו ששימש אותו לביצוע העבירה או רכוש שהיה קשור באופן ישיר ו/או עקיף לביצועה. הרכוש עובר לידי המדינה שרשאית להשמידו או להיפרע ממנו. יש לציין כי הקנס הכספי או הפיצוי הכספי אינם קשורים לצו החילוט. בתי המשפט רשאים להטיל על נאשם את שלושת עונשים אלו יחד.

הקנס הכספי הוא עונש נפוץ במסגרת ההליך הפלילי. הוא נועד להעניש את הנאשם באמצעות פגיעה כלכלית בו. במידה והושת עליך קנס, עליך להקפיד לשלמו במועד ועל פי ההסדר שנקבע, שכן אי תשלומו עלול לגרום לסנקציות חמורות עד כדי מאסר. כדי להשיג הסדר תשלומים מתחשב, יש ליצור קשר עם עורך דין פלילי שיוכל להקל את נטל הקנס שהושת על הלקוח.